

MASA I UDEO OSNOVNIH DELOVA TRUPA KOKOŠI NOSILJA IZ ALTERNATIVNIH SISTEMA GAJENJA

Simeon Rakonjac¹, Snežana Bogosavljević-Bošković¹, Zdenka Škrbić², Vladimir Dasković¹, Veselin Petričević², Milun Petrović¹

Izvod: Cilj ovog rada je bio da se ispita uticaj sistema gajenja na masu i udeo osnovnih delova trupova kokoši nosilja iz alternativnih sistema gajenja: podnog i organskog. Ispitivani genotipovi su bili laki linijski hibrid Isa Brown i rasa kombinovanih proizvodnih sposobnosti New Hampshire. Na osnovu rezultata ovih istraživanja, može se zaključiti da sistem gajenja nije imao značajan uticaj ni na jednu od ispitivanih osobina. Sa druge strane, uticaj genotipa bio je značajan na masu klasično obrađenog trupa, kao i na masu svih osnovnih delova trupa, udeo krila i leđa i karlice. Randman klasično obrađenog trupa, udeo grudi, bataka i karabataka nije bio pod značajnim uticajem genotipa.

Ključne reči: kokoši nosilje, masa, osnovni delovi trupa, randman.

Uvod

Poslednjih godina su objavljene brojne studije koje potvrđuju da preterana intenzifikacija poljoprivredne proizvodnje, praćena primenom raznih hemijskih preparata, stimulatora rasta i hormona, može rezultovati dobijanjem proizvoda slabijeg kvaliteta, koji u nekim slučajevima mogu predstavljati i rizik po zdravlje konzumenta. Iz tog razloga, potrošači se sve češće odlučuju da kupe proizvod koji je dobijen na "prirodan način" i za njega su spremni da plate višu cenu. Tome je doprinela percepcija da su proizvodi od ovako gajenih životinja kvalitetniji i zdraviji za ljudsku upotrebu.

Zbog svega navedenog, sistemi gajenja živine su u fokusu naučnih istraživanja u poslednjih nekoliko decenija. Brojni istraživači iz Srbije (Bogosavljević-Bošković i sar., 2009, 2011; Pavlovski i sar., 2009), i iz sveta (Castelini i sar. 2002, Dou i sar., 2009, Poltowicz i Doktor, 2011) su istraživali klanične osobine i kvalitet trupa živine iz različitih sistema gajenja. Međutim, najveći deo ovih istraživanja se odnosio na kvalitet trupa, klanične osobine i kvalitet mesa brojlerskih pilića, dok se o ovim parametrima kod iznošenih kokoši nosilja malo istraživalo. Razlog za to je jer ovo meso predstavlja samo prateći proizvod, koji se dobija na kraju završenog ciklusa proizvodnje jaja. Trupovi iznošenih kokoši nosilja mogu se koristiti kao izvor svežeg mesa, ali se prevashodno koriste za preradu, i predstavljaju značajnu sirovinu za mesnu industriju. Iako vrednost mesa iznošenih kokoši nosilja ne prelazi 10% njihove vrednosti pri pronosjenju (Puchala i sar., 2014), pretpostavlja se da čak između 15% i 20% proizvedenog mesa živine predstavlja meso iznošenih kokoši nosilja.

Iz tog razloga, cilj istraživanja je bio da se ispita kvalitet trupa i klanične osobine različitih genotipova kokoši nosilja iz alternativnih sistema gajenja na kraju proizvodnog ciklusa.

¹Univerzitet u Kragujevcu, Agronomski fakultet u Čačku, Cara Dušana 34, Čačak, Srbija (simeonr@kg.ac.rs);

²Institut za stočarstvo, Beograd-Zemun, Autoput 16, 11 080 Zemun, Srbija.

